

Iontové reakce

Reakce v roztocích elektrolytů

1

Iontové reakce

- Protolytické (acidobazické) reakce
reaktanty si vyměňují H⁺
- Redoxní (oxidačně redukční) reakce
reaktanty si vyměňují e⁻
- Srážecí reakce
ionty tvoří nerozpustné sloučeniny
- Komplexotvorné reakce
ionty tvoří komplexní sloučeniny

2

Protolytické reakce

Acidobazické reakce

3

Teorie kyselin a zásad

	<u>Kyselina</u>	<u>Zásada/báze</u>
Arrhenius	donor H ⁺	donor OH ⁻
Brønsted-Lowry	donor H⁺	akceptor H⁺
Lewis	akceptor e ⁻ páru	donor e ⁻ páru

4

Kyseliny dle Brønstedovy-Lowryho teorie

Kyseliny = donory H⁺ = **protonické kyseliny**

- Molekula: $\text{HCl} \rightarrow \text{H}^+ + \text{Cl}^-$
- Kation: $\text{NH}_4^+ \rightarrow \text{H}^+ + \text{NH}_3$
- Anion: $\text{HSO}_4^- \rightarrow \text{H}^+ + \text{SO}_4^{2-}$

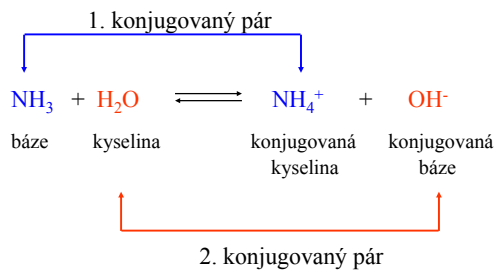
5

Sytnost (proticita) kyseliny

- udává počet ionizovatelných protonů z kyseliny
- **Jednosytné** kyseliny: HCl, HNO₃,
- **Dvojsytné** kyseliny: H₂SO₄, H₂CO₃, šťavelová kyselina,
- **Trojsytné** kyseliny: H₃PO₄, H₃BO₃,

6

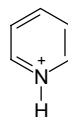
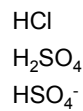
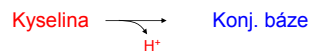
Protolytické reakce

7

Konjugovaný pár

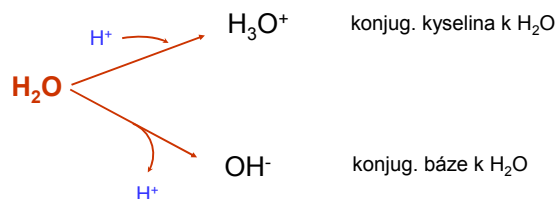
- dvojice kyseliny a zásady lišící se o jeden proton H^+

8

Amfiprotní (amfoterní) látky - amfolyty

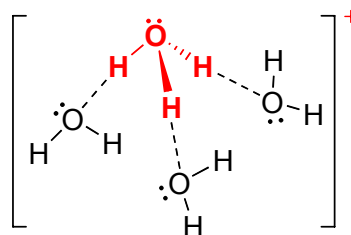
- mohou se chovat jako kyseliny i jako báze

9

Hydroxonium/hydronium H_3O^+

- ve skutečnosti hydráty: $[\text{H}(\text{H}_2\text{O})_n]^+$ $n = 1 - 4, 6, 20$

10

Autoprotolýza vody

$$K_c = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{OH}^-]}{[\text{H}_2\text{O}]^2}$$

Iontový součin vody

$$K_v = K_c [\text{H}_2\text{O}]^2 = [\text{H}_3\text{O}^+][\text{OH}^-] = 1 \cdot 10^{-14} \text{ mol}^2/\text{l}^2$$

při 20-25 °C

v chem. čisté vodě: $[\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{OH}^-] = 10^{-7} \text{ mol/l}$

11

Vodíkový exponent pH

$$\text{pH} = -\log[\text{H}_3\text{O}^+]$$

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = 10^{-\text{pH}}$$

v chem. čisté vodě: $[\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{OH}^-] = 10^{-7} \text{ mol/l}$

$$\text{pH} = -\log 10^{-7} = 7$$

$$\text{pOH} = -\log 10^{-7} = 7$$

12

Vztah mezi pH a pOH

$$[\text{H}_3\text{O}^+][\text{OH}^-] = 1 \cdot 10^{-14}$$

$$\text{pH} + \text{pOH} = 14$$

Prostředí	$[\text{H}_3\text{O}^+]$	$[\text{OH}^-]$	pH
kyselé	$> 10^{-7} \text{ mol/l}$	$< 10^{-7} \text{ mol/l}$	< 7
neutrální	10^{-7} mol/l	10^{-7} mol/l	7
zásadité	$< 10^{-7} \text{ mol/l}$	$> 10^{-7} \text{ mol/l}$	> 7

13

Disociace slabých kyselin a zásad

kyselá disociační konstanta

$$K_A = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}]}$$

bazická ionizační konstanta

$$K_B = \frac{[\text{BH}^+][\text{OH}^-]}{[\text{B}]}$$

14

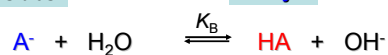
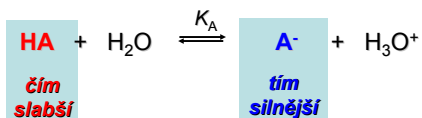
Síla kyselin a zásad

- podle hodnoty disociační konstanty K_A (K_B)

	K	pK
silná	$> 10^{-2}$	< 2
středně silná	$10^{-2} - 10^{-4}$	2 - 4
slabé	$10^{-4} - 10^{-8}$	4 - 8
velmi slabé	$< 10^{-8}$	> 8

15

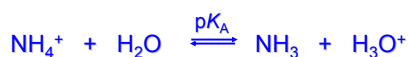
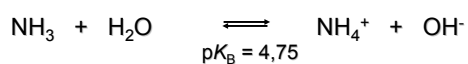
Vztah mezi $\text{p}K_A$ a $\text{p}K_B$

$$K_A K_B = K_V = 1 \cdot 10^{-14}$$

16

- Určete kyselou disociační konstantu pro NH_4^+ , je-li $\text{p}K_B(\text{NH}_3) = 4,75$.

$$\text{p}K_A = 14 - \text{p}K_B = 9,25$$

17

Relativní síla kyselin a bází

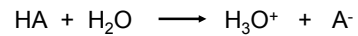
síla kyseliny	kyseliny	báze	relativní síla
silné kyseliny, 100 % disociované	HClO_4	ClO_4^-	nebazický anion
	H_2SO_4	HSO_4^-	
	HI	I^-	
	HBr	Br^-	
	HCl	Cl^-	
	HNO_3	NO_3^-	
slabé kyseliny	H_3O^+	H_2O	slabé báze
	Cl_3COOH	Cl_3COO^-	
	HSO_4^-	SO_4^{2-}	
	...	...	

18

Relativní síla kyselin a bází

síla kyseliny	↑			
slabé kyseliny	{	H ₃ PO ₄	H ₂ PO ₄ ⁻	} slabé báze
		HNO ₂	NO ₂ ⁻	
		HF	F ⁻	
		CH ₃ COOH	CH ₃ COO ⁻	} silnější slabé báze
		H ₂ CO ₃	HCO ₃ ⁻	
		H ₂ S	HS ⁻	
velmi slabé kyseliny	{	NH ₄ ⁺	NH ₃	} silné báze, 100 % reakce s H ₂ O za vzniku OH ⁻
		H ₂ O	OH ⁻	
		NH ₃	NH ₂ ⁻	
		H ₂	H ⁻	

Silné kyseliny

- HCl, HBr, HI, H₂SO₄, HNO₃, HClO₃, HClO₄, CCl₃COOH, alkansulfonové R-SO₃H, alkyl-hydrogen-sulfáty

Slabé kyseliny

- HF, H₂S, H₂CO₃, HNO₂, H₃BO₃, HClO, většina R-COOH, fenoly, enoly (např. askorbová, močová)

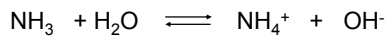
20

Silné zásady

- hydroxidy alkalických kovů - NaOH, KOH, ...
- hydroxidy kovů alkalických zemin
- kvartérní amoniové hydroxidy

Slabé zásady

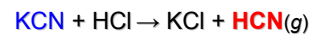
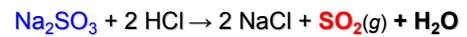
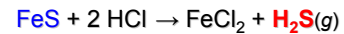

- hydroxidy ostatních kovů (nerozpustné),
- aminy
- dusíkaté heterocykly

21

Uvolnění slabé kyseliny z její soli

- **silnější kyselinou** (např. HCl) **ze soli slabší kyseliny**

22

Uvolnění slabé báze z její soli

- **silným hydroxidem ze soli slabé báze**

23

Výpočet pH silné kyseliny

U jednosytných kyselin: $[\text{H}^+] = c_A$

Př.: 5 mmol/l HCl

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = [\text{HCl}] = 5 \cdot 10^{-3} \text{ mol/l}$$

$$\text{pH} = -\log[\text{H}_3\text{O}^+] = -\log(5 \cdot 10^{-3}) = -(-2,3) = \mathbf{2,3}$$

24

Výpočet pH slabé kyseliny

pro $c > 1 \text{ mmol/l}$

$[\text{HA}] = c_A$

$\text{pH} = \frac{1}{2} \text{p}K_A - \frac{1}{2} \log c_A$

Př.: 1 mmol/l HNO_2 , $K_A = 5 \cdot 10^{-4}$

$$K_A = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{NO}_2^-]}{[\text{HNO}_2]} = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+]^2}{c_{\text{HNO}_2}}$$

$$[\text{H}_3\text{O}^+] = \sqrt{K_A \cdot c_{\text{HNO}_2}} = \sqrt{5 \cdot 10^{-4} \cdot 10^{-3}} = 7,07 \cdot 10^{-4} \text{ mol/l}$$

$$\text{pH} = -\log[\text{H}_3\text{O}^+] = -\log(7,07 \cdot 10^{-4}) = 3,15$$

25

Výpočet pH silné báze

U jednosytných zásad: $[\text{OH}^-] = c_B$

Př.: $5 \text{ mmol/l Ba(OH)}_2$

$$[\text{OH}^-] = 2 [\text{Ba(OH)}_2] = 2 \cdot 5 \cdot 10^{-3} = 10^{-2} \text{ mol/l}$$

$$\text{pH} = 14 + \log [\text{OH}^-] = 14 + (-2) = 12$$

26

Výpočet pH slabé báze

pro $c > 1 \text{ mmol/l}$

$[\text{OH}^-] = c_B$

$\text{pOH} = \frac{1}{2} \text{p}K_B - \frac{1}{2} \log c_B$

Př.: 1 mmol/l NH_3 , $\text{p}K_B = 4,75$

$K_B = 10^{-4,75} = 1,78 \cdot 10^{-5}$

$$K_B = \frac{[\text{NH}_4^+][\text{OH}^-]}{[\text{NH}_3]} = \frac{[\text{OH}^-]^2}{c_{\text{NH}_3}} = 1,78 \cdot 10^{-5}$$

$$[\text{OH}^-] = \sqrt{K_B \cdot c_{\text{NH}_3}} = \sqrt{1,78 \cdot 10^{-5} \cdot 10^{-3}} = 1,33 \cdot 10^{-4} \text{ mol/l}$$

$$\text{pH} = 14 + \log (1,33 \cdot 10^{-4}) = 10,13$$

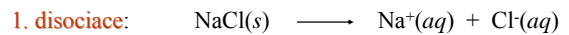
27

Hydrolyza solí

= protolytická reakce iontů soli s vodou

a) Sůl silné kyseliny a silné zásady

např. NaCl , Na_2SO_4

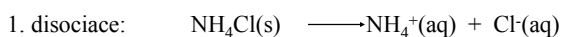
2. hydrolyza iontů neprobíhá

Ionty silných kyselin a zásad jsou pouze hydratovány

28

b) Sůl silné kyseliny a slabé zásady

např. NH_4Cl , $(\text{NH}_4)_2\text{SO}_4$, NH_4NO_3 , FeCl_3 , CuSO_4 , $(\text{CH}_3)_3\text{NHCl}$

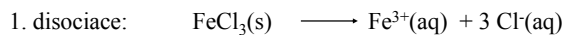

2. hydrolyza: hydrolyzuje pouze kation

pH roztoku je slabě kyselé

29

2. hydrolyza: hydrolyzuje pouze kation

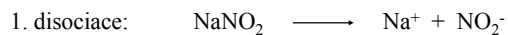

pH roztoku je slabě kyselé

30

c) Sůl slabé kyseliny a silné zásady

např. NaNO₂, KCN, Na₂CO₃, NaHCO₃, CH₃COONa

2. hydrolyza: hydrolyzuje pouze anion

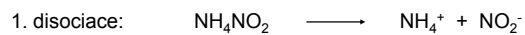

pH roztoku je slabě zásadité

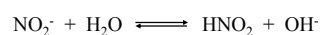
31

d) Sůl slabé kyseliny a slabé zásady

např. NH₄NO₂, CH₃COONH₄, CuNO₂

2. hydrolyza: hydrolyzuje anion i kation

pH roztoku závisí na síle kyseliny a báze

32

Neutralizace

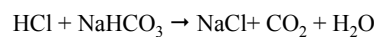
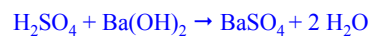
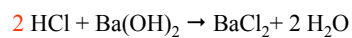
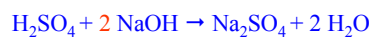
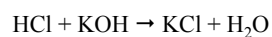
kyselina + báze → sůl + H₂O

$$c_{\text{kys}} V_{\text{kys}} \text{sytnost}_{\text{kys}} = c_{\text{zás}} V_{\text{zás}} \text{sytnost}_{\text{zás}}$$

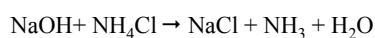
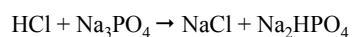
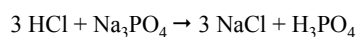
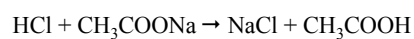
33

Příklady neutralizace

34

Produktem neutralizace nemusí být vždy sůl
a voda

35

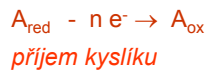
Redoxní reakce

Oxidačně redukční reakce

36

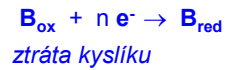
Oxidace

- ztráta elektronů
- oxygenace
- dehydrogenace

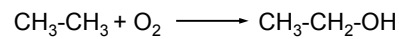
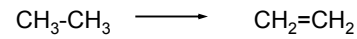
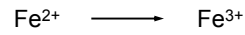
Redukce

- příjem elektronů
- deoxygenace
- hydrogenace

37

Příklady oxidace

38

Redoxní pár

- oxidovaná a redukovaná forma téže látky

$A_{\text{ox}} / A_{\text{red}}$

$B_{\text{ox}} / B_{\text{red}}$

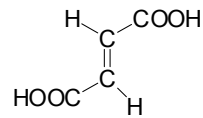
$\text{Fe}^{3+} / \text{Fe}^{2+}$

$\text{Cl}_2 / \text{Cl}^-$

39

Redoxní pár

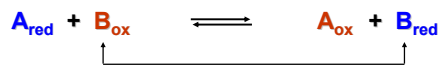
fumarová kyselina / ?

40

Redoxní reakce

redoxní pár, poločlánek, dílčí rovnováha

A_{red} redukční činidlo (oxiduje se)

B_{ox} oxidační činidlo (redukuje se)

Při redoxní reakci se mění oxidační číslo prvku.

41

Oxidační činidlo

- akceptor e^- (látko, která se redukuje)
- O_2 , KMnO_4 , H_2O_2 , $\text{K}_2\text{Cr}_2\text{O}_7$, ClO^- , volné halogeny,

Redukční činidlo

- donor e^- (látko, která se oxiduje)
- kovy (K, Mg, Fe, Zn, ...), C, CO, H_2 , H_2S , SO_3^{2-} , Fe^{2+} ,

42

Oxidační číslo

- náboj, který by na atomu vznikl, kdyby se vazebné e⁻ každé kovalentní vazby vycházející z tohoto atomu přidělily atomu s větší elektronegativitou

43

Oxidační číslo - užitečná pravidla

Oxidační číslo

- atomy prvků volné nebo v molekule **0**
Př.: Na, O₂, P₄, S₈
- jednoatomové ionty **velikost náboje**
Př.: Mn²⁺, Mg²⁺
- Σ ox.č. atomů v molekule **0**
Př.: H₂S^{VI}O^{II}₄   2 x I + VI + 4 x (-II) = 0
- Σ ox.č. ve složených iontech **velikost náboje**
Př.: N^{III}H₄⁺   -III + 4 x I = I

44

Oxidační číslo - užitečná pravidla

Oxidační číslo

- F **-I**
- O **-II**
výjimka: H₂O₂^{-I}, O^{II}F₂
- H **I**
výjimka: **iontové hydridy -I** (např. NaH, CaH, ...)
- s¹-prvky ve sloučeninách **I**
- s²-prvky **II**
- kovy ve sloučeninách **kladné**

45

Oxidační číslo - užitečná pravidla

Oxidační číslo

- nejvyšší ox.č. p¹ až p⁵ prvků = počtu valenčních e⁻

Prvky

p ¹	(B, Al, ...)	III
p ²	(C, Si, ...)	IV
p ³	(N, P, ...)	V
p ⁴	(O, S, ...)	VI
p ⁵	(F, Cl, ...)	VII

46

Oxidační číslo - příklady

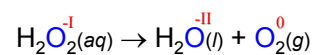
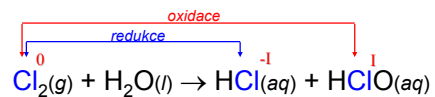
X(Ca) = 1,0
X(H) = 2,2
X(C) = 2,5
X(O) = 3,5
X(F) = 4,1

47

Dismutace, disproportionace

- při rozpadu sloučeniny je prvek v ní obsažený současně oxidován i redukován

48

Elektrokový potenciál E

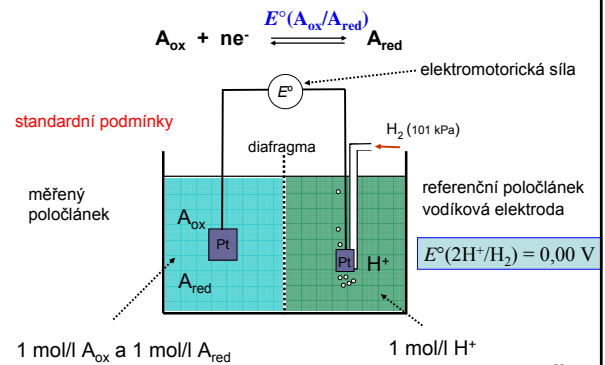
vyjadřuje

- schopnost redukčního činidla ztrácet e^-
nebo
- schopnost oxidačního činidla e^- přijímat

za standardních podmínek E° :
 $c = 1 \text{ mol/l}$
 $T = 298 \text{ K}$
 $p = 101,325 \text{ kPa}$

49

Standardní elektrokový potenciál E°

50

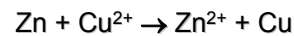
Síla redukčního a oxidačního činidla

- **Redukční činidlo**
– je tím silnější, čím zápornější má hodnotu E°
– **redukčním činidlem je přitom A_{red}**
- **Oxidační činidlo**
– je tím silnější, čím kladnější má hodnotu E°
– **oxidačním činidlem je přitom A_{ox}**

51

Síla redukčního činidla

Kov se zápornějším E° redukuje ve vodném prostředí ionty kovu s kladnějším E°

$$E^\circ(Zn^{2+}/Zn) = -0,76 \text{ V}$$

Zn ... reduktant

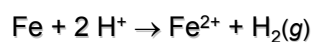
$$E^\circ(Cu^{2+}/Cu) = 0,34 \text{ V}$$

Cu^{2+} ... oxidant

52

Síla redukčního činidla

Kov s negativním E° při reakci s zředěnou silnou kyselinou uvolňuje $H_2(g)$

$$E^\circ(Fe^{2+}/Fe) = -0,44 \text{ V}$$

Fe ... reduktant

$$E^\circ(2H^+/H_2) = 0,00 \text{ V}$$

H^+ ... oxidant

53

Hodnoty E° pro některé redoxní páry

Redoxní pár	E° (V)	Redoxní pár	E° (V)
Li^+/Li	-3,05	$I_2/2I^-$	0,54
Na^+/Na	-2,71	$Cl_2/2Cl^-$	1,36
Zn^{2+}/Zn	-0,76	$Cr_2O_7^{2-}/2Cr^{3+}$	1,33
$2H^+/H_2$	0,00	MnO_4^-/MnO_2	1,52
Cu^{2+}/Cu	0,34	$H_2O_2/2H_2O$	1,77

54

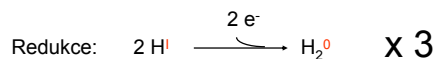
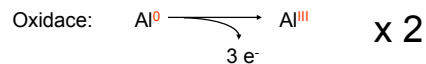
🔥 Příklad:

$$E^\circ(2\text{H}^+/\text{H}_2) = 0,00 \text{ V} \quad E^\circ(\text{Al}^{3+}/\text{Al}) = -1,66 \text{ V}$$

Al je silnějším redukčním činidlem než H_2

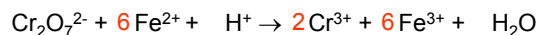
55

Vyčíslení koeficientů v redoxní rovnici

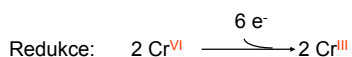
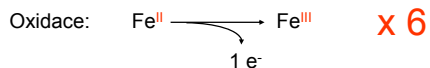

56

Vyčíslení koeficientů v redoxní rovnici

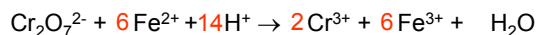

1. stechio koeficienty vyrovnat změny v oxidačním čísle

57

Vyčíslení koeficientů v redoxní rovnici

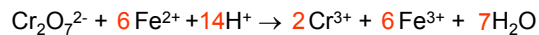
2. vyrovnat náboje na obou stranách přidáním H^+ nebo OH^-

náboj u produktů: $2(+3) + 6(+3) = (+24)$

u výchozích látek: $(-2) + 6(+2) = (+10)$ **chybí (+14)**

58

Vyčíslení koeficientů v redoxní rovnici

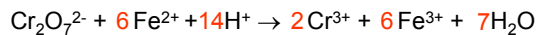
3. vyrovnat kyslík pomocí H_2O

oxidant $\text{Cr}_2\text{O}_7^{2-}$ obsahuje 7 atomů O

7 atomů O bude obsaženo i ve H_2O

59

Vyčíslení koeficientů v redoxní rovnici

4. ověřit počty atomů i nábojů na obou stranách rovnice

Vlevo: 2 Cr 6 Fe 7 O 14 H náboj (+24)

Vpravo: 2 Cr 6 Fe 7 O 14 H náboj (+24)

60

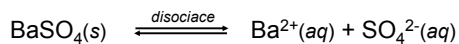
Srážecí reakce

Ner rozpustnost iontových sloučenin

61

Součin (produkt) rozpustnosti K_s

málo rozpustná sůl

za rovnováhy   nasycený roztok

$$K_D = \frac{[\text{Ba}^{2+}][\text{SO}_4^{2-}]}{[\text{BaSO}_4]}$$

$$K_s = [\text{Ba}^{2+}][\text{SO}_4^{2-}] = 1 \cdot 10^{-10}$$

62

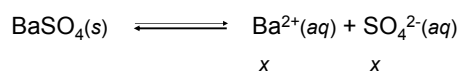
Součin rozpustnosti K_s

- míra rozpustnosti soli za dané teploty
- čím je K_s menší, tím je sůl méně rozpustná

Elektrolyt	K_s (25 °C)
CaCO ₃	$3,8 \cdot 10^{-9}$
AgCl	$1,8 \cdot 10^{-10}$
Ca ₃ (PO ₄) ₂	$2,8 \cdot 10^{-30}$

63

🔥 Jaká je koncentrace Ba²⁺ v nasyceném roztoku síranu barnatého při 25 °C ($K_s = 1,7 \cdot 10^{-10}$)?

$$K_s = [\text{Ba}^{2+}][\text{SO}_4^{2-}] = x^2 = 1,7 \cdot 10^{-10}$$

$$[\text{Ba}^{2+}] = [\text{SO}_4^{2-}] = \sqrt{K_s} = 1,3 \cdot 10^{-5} \text{ mol.l}^{-1}$$

$$M(\text{Ba}) = 137,3 \text{ g/mol}$$

$$[\text{Ba}^{2+}] = 137,3 \times 1,3 \cdot 10^{-5} = 178,5 \cdot 10^{-5} \text{ g l}^{-1} = \mathbf{1,78 \text{ mg l}^{-1}}$$

64

🔥 Uveďte vztah pro součin rozpustnosti fluoridu vápenatého.

65

Sloučeniny	Rozpustné	Ner rozpustné
Li ⁺ , Na ⁺ , K ⁺ , Rb ⁺ , Cs ⁺	všechny	-
NO ₃ ⁻	všechny	-
HCO ₃ ⁻ , H ₂ PO ₄ ⁻	všechny	-
Cl ⁻	ostatní	AgCl, Hg ₂ Cl ₂ , PbCl ₂
SO ₄ ²⁻	ostatní	BaSO ₄ , SrSO ₄ , CaSO ₄ , PbSO ₄
CO ₃ ²⁻ , HPO ₄ ²⁻ , PO ₄ ³⁻	alkalických kovů a NH ₄ ⁺	ostatní
OH ⁻ , S ²⁻	alkalických kovů a NH ₄ ⁺ , kovů alkalických zemin	ostatní

66

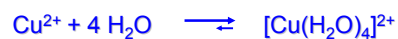
Komplexotvorné reakce

Koordináční sloučeniny

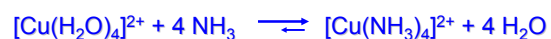
67

Rozpuštění měďnaté soli

- ve vodném prostředí vzniká *aqua-komplex*

- v přítomnosti amoniaku vzniká stabilnější *ammino-komplex*

68

Komplexy (koordináční sloučeniny)

- molekuly, ionty
- obsahují centrální atom / ion + ligandy

Koordináční číslo (k.č.)

- počet ligandů vázaných na 1 centrální atom
- koordináční číslo > ox. č. centrálního atomu

69

Centrální atom / ion

- akceptor volných elektronových párů
- obsahuje neobsazené valenční orbitály
- nejčastěji přechodný kov

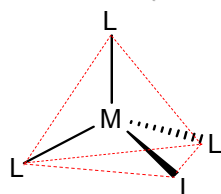
Ligand

- anion (F^- , Cl^- , Br^- , I^- , CN^- , OH^- , ...)
- molekula, mající atom s volným elektronovým párem (H_2O , NH_3 , CO , ...)

70

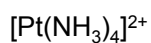
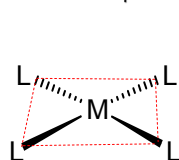
Prostorový tvar komplexů s k.č. 4

tetraedrické uspořádání

tetraamminměďnatý kation

čtvercové uspořádání

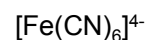
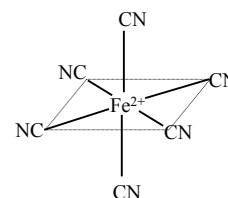
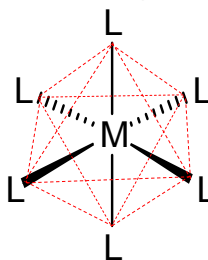

tetraamminplatnatý kation

71

Prostorový tvar komplexů s k.č. 6

oktaedrické uspořádání

hexakynoželeznatý anion

72